

Afscheid van mijn moeder

Als kind weet je dat je moeder ooit gaat overlijden. Tegen beter weten in dacht ik daar gewoon niet over na. Toen mijn moeder voor kerst bij ons kwam en bij het weggaan nog even snel vertelde hoe zij haar afscheid zou willen, wuifde ik dit dan ook weg: 'Ach Mutti, so weit ist es nog nicht, ... bis bald!'

Toch kreeg ik enkele dagen later bericht dat ze in het ziekenhuis lag en dat het wel zeer wenselijk was dat wij naar Duitsland kwamen. Ook daar, naast haar bed, terwijl ik haar lepeltje voor lepeltje iets lekkers voerde, was ik blind voor alle tekenen van het naderende einde. Hoewel ik daar met families vaker over sprak, wilde ik nu gewoon niet inzien dat ook mijn moeder kon overlijden.

In het nieuwe jaar belde mijn schoonzus in tranen op. Ik moest komen, mijn moeder was stervende. Nog steeds wilde ik er niet aan. Ik zou twee dagen later nog een uitvaart tot het eind begeleiden en daarna meteen komen.

Gelukkig wees mijn vriendin mij erop dat het dan misschien te laat zou zijn en ik liet de begeleiding aan mijn medewerkster over. De uitvaart was bij haar in goede handen.

In allerijl pakte ik het noodzakelijkste in, waaronder een koeling, want die hadden ze niet in Duitsland, en ik begon aan de barre tocht. Het waaide en regende ontzettend hard, ik had slecht zicht en hoewel ik de weg al vijfendertig jaar had gereden, kon ik de ingang van ons dorp

nu niet vinden. Met tranen in mijn ogen sprak ik mijzelf toe: niet dood gaan Mutti, wacht op mij...

Mijn man en mijn broer loodsten mij uiteindelijk telefonisch naar het ziekenhuis. Mijn moeder was al in coma toen ik arriveerde en reageerde nauwelijks meer. Toch mocht ik nog twee dagen en twee nachten samen met mijn broer bij haar waken.

Achtenveertig intense uren vol verdriet, maar ook herinneringen, liefde, warmte en uiteindelijk overgave. Overgave van mijn moeder aan de dood. En wij, haar twee kinderen, wij lieten haar gaan. Het was goed zo. Zij moest niet langer lijden.

De twee dagen in het ziekenhuis waren als een warme deken voor mij, maar daarna moest ik hard vechten voor het

afscheid dat mijn moeder toekwam. Het is in Duitsland namelijk niet gebruikelijk om een overledene thuis op te baren en ook mijn schoonzus vond het een eng idee. Maar ik wilde absoluut niet dat mijn moeder in de *Leichenhallen*, zoals de mortuaria daar heten, terecht zou komen. Zij moest naar huis. Gelukkig dacht mijn broer er ook zo over en wij zetten alles op alles om de bureaucratie van Duitsland ervan te overtuigen dat het kon. Hiervoor moest ik een halve dag bellen, maar uiteindelijk kregen we toestemming. De kist liet ik uit Nederland komen en alle kleinkinderen en kinderen versierden die met foto's en zelfgemaakte tekeningen. Ook plakten wij een hart van rummikubstenen boven op het deksel, met daarbinnen een foto van ons allemaal, de laatste grote straat was voor oma.

Na een gesprek met de pastor mochten wij de afscheidsviering zelf vormgeven, met onze eigen woorden en rituelen. Voor de papieren en het vervoer had ik wel een plaatselijke uitvaartondernemer ingeschakeld, maar verder hield ik alles in eigen hand. Ik ben nu eenmaal uitvaartbegeleidster en kon de uitvaart

van mijn moeder niet aan vreemden overlaten. De uitvaartondernemer begreep dit gelukkig en werkte helemaal mee, net als de pastor en de begraafplaatsbeheerder, zij het na enig tegenstribbelen. De kleinkinderen wilden oma namelijk naar het graf dragen en erin laten zakken. Daar was hij het in eerste instantie absoluut niet mee eens, want er zouden ongelukken mee kunnen gebeuren. Gelukkig was dit niet het geval en kregen de kinderen na afloop zelfs het compliment van hem dat hij nog nooit iemand zo zacht het graf heeft in zien gaan als oma.

Ook de Duitse uitvaartondernemer was onder de indruk. Hij zei later tegen mij: 'Weet je, Gijsje, ik ken een Nederlands liedje... iets met een steen verleggen in het water. Nou, jij hebt wel een hele rots hier verlegd in Duitsland.' Later in het jaar mocht ik op de uitvaartbeurs, die ik in Alkmaar organiseerde, de uitvaartleider, begraafplaatsbeheerder en zelfs de pastor begroeten. Ik vroeg mij stiekem af: zou nu echt ergens in Duitsland een rivier een beetje anders stromen...?

*‘Alle
kleinkinderen
en kinderen
versierden de
kist met foto’s
en zelfgemaakte
tekeningen.’*

